

Toen een groothandelaar een restantpartij elektronische apparaten naar Afrika wilde exporteren, werd hij aangeklaagd door het Openbaar Ministerie.

Europese Hof van Justitie doet richtinggevende uitspraak in exportzaak

Wanneer elektronica afval wordt

Elektrische en elektronische apparaten die het afvalstadium bereiken, vallen onder specifieke afvalwetgeving. Over het onderscheid tussen deze apparaten die in juridisch opzicht wel of geen afvalstof zijn¹, heeft het Europese Hof van Justitie in een exportzaak recent een richtinggevende uitspraak gedaan. In bijlage VI van de Europese richtlijn afgedankte elektrische en elektronische apparatuur (kortweg AEEA-richtlijn of in de Engelstalige variant *WEEE-directive*) zijn voorschriften opgenomen om bij het transport van dergelijke apparatuur te kunnen bepalen of sprake is van afval of niet.²

Bijlage VI bij de AEEA-richtlijn schrijft ten eerste voor dat gewaarborgd moet zijn dat alle apparaten kunnen worden gebruikt waarvoor zij bestemd zijn. Ten tweede moeten de apparaten op passende wijze beschermd zijn tegen beschadiging tijdens het vervoer. Alleen wanneer apparaten specifiek worden overgebracht voor reparatiedoeleinden, is het geoorloofd dat zij slechts in beperkte mate kunnen worden gebruikt waarvoor zij bestemd zijn.

Het in bijlage VI van de AEEA-richtlijn opgenomen regime geldt na de omzetting van de richtlijn in de Nederlandse wet op 14 februari 2014. Bij het Europese Hof van Justitie speelde tot voor kort een door de Nederlandse rechter

doorverwezen, langsturende zaak over export van elektrische en elektronische apparatuur naar Afrika op basis van feiten van vóór 14 februari 2014. In zijn uitspraak van 4 juli 2019 heeft het Europese Hof van Justitie uitgelegd hoe de vraag of elektrische en elektronische apparatuur een afvalstof is of niet moet worden beantwoord.³

Aangeklaagd

In deze casus werd elektronica, zoals stroomstrijkijzers, ventilatoren en scheerapparaten, vervoerd door een groothandelaar in restantpartijen. Enerzijds ging het om apparaten die op basis van de productgarantie door consu-

“Bij verkoop of overdracht aan een derde zonder controle vooraf of het werkte, is sprake van een afvalstof”

Ron Laan is advocaat bij Van Diepen Van der Kroef en gespecialiseerd in afvalstoffenrecht.

menten waren geretourneerd. Anderzijds om goederen die, bijvoorbeeld door een assortimentswijziging, niet meer tot het assortiment van de verkoper behoorden. Bovendien waren enkele apparaten defect. De apparaten waren grotendeels in originele dozen verpakt, enkele waren onverpakt.

De groothandelaar was aangeklaagd door het Openbaar Ministerie. In de ogen van de Officier van Justitie waren de apparaten afvalstoffen, waarvoor bij de export de regels van de Europese Verordening voor de Overbrenging van Afvalstoffen moesten worden gevolgd. De groothandelaar dacht hier anders over en stelde zich op het standpunt dat de apparaten als reguliere marktproducten met een zekere marktwaarde waren gekocht en daarna weer waren verkocht aan een afnemer in Afrika.

Europese rechter

Volgens de Europese rechter zijn elektronische artikelen die in het assortiment van de winkelier, groothandelaar of importeur overtollig zijn geworden én die nog in hun originele, ongeopende verpakking zitten, te zien als nieuwe producten die in orde zijn. Daarom kunnen ze volgens hem op de normale manier als handelswaar verhandeld worden. Dit zou alleen anders kunnen zijn als er in een concreet geval aanwijzingen zijn die twijfel kunnen wekken over de goede staat van deze artikelen. Dat moet dan door een nationale rechter beoordeeld worden.

Bovendien staat het consumenten vrij elektronische apparaten te retourneren op basis van de productgarantie. Dat gebeurt op grond van een contractueel beding en tegen terugbetaling van de aankoopprijs en kan niet beschouwd worden als 'afdanken'. De consument heeft daarbij niet voor ogen over te gaan tot verwijdering of nuttige toepassing van het teruggebrachte apparaat. Bij dergelijke retours is het risico dat de consument zich van dit goed ontdoet op een manier die nadelige gevolgen voor het milieu kan hebben bovendien laag.

Het Europese Hof van Justitie wijst er wel op

dat het hergebruik van teruggebrachte elektronica geen zekerheid is. Daarom moet worden nagegaan of de op basis van de productgarantie geretourneerde elektrische apparaten, als deze gebreken vertonen, zonder reparatie nog kunnen worden verkocht voor gebruik overeenkomstig hun oorspronkelijke doel en of dit hergebruik zeker is. Als een apparaat gebreken vertoont die reparatie noodzakelijk maken, waardoor het gebruik overeenkomstig zijn oorspronkelijke doel niet mogelijk is, dan moet het worden beschouwd als een afvalstof. Voor de houder is het apparaat dan immers een last en het staat in dat geval niet vast dat daadwerkelijk een reparatie volgt.

Zekerheid hergebruik

Hoeveel een reparatie van een gebrek of mankement aan het apparaat kost, vindt de Europese rechter van weinig belang. Het gaat er

vanuit milieuoogpunt om dat het toekomstig gebruik niet zeker is. Bij verkoop of overdracht aan een derde zonder controle vooraf of het werkte, is sprake van een afvalstof. Pas als de houder van de betrokken producten kan aantonen dat hergebruik ervan zeker is, dat de daartoe noodzakelijke controles hebben plaatsgevonden én vooraf de benodigde reparaties zijn verricht, mag het apparaat als een niet-afvalstof worden beschouwd. Daar komt als eis nog bij dat bij een (voorgenomen) levering aan een derde de elektronische apparaten in een geschikte verpakking moeten worden vervoerd. Dit om ervoor te zorgen dat ze niet defect raken door het transport. ●●●

¹ Volgens de definitie van afvalstof in de Richtlijn 2008/98

² Richtlijn 2012/19

³ Hof van Justitie EU, 4 juli 2019, zaak C-624/17, ECLI:EU:C:2019:564

De eigenaar van een hifiwinkel vol elektronica in het Zuid-Afrikaanse Johannesburg staat trots voor zijn zaak.